

۱۴۷۲۱۳۴

زید و صعصعه پسران صوحان

کامران محمد حسینی

سرشناسه: محمد حسینی، کامران، ۱۳۶۲ -
 عنوان و نام پدیدآور: زید و صعصعه پسران صوحان / مؤلف: کامران محمد حسینی .
 مشخصات نشر: تهران: مشعر، ۱۳۹۵ .
 مشخصات ظاهری: ۱۳۶ ص .
 شابک: ۴ - ۶۶۴ - ۵۴۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۳۱] - ۱۳۶ .
 موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- اصحاب --
 رگذشتنامه
 * Ashab -- Biography -- Ali Abi-talib, Imam I, 600 - 661
 موضوع: زید و صعصعه پسران صوحان، ۳۶ ق .
 موضوع: صعصعه پسران صوحان
 موضوع: زید و صعصعه پسران صوحان
 موضوع: Biography -- Companion, d. 632 -- Muhammad, prophet,
 رده بندی کنگره: ۱۳۵ / ۹۶۴ / ۳۷ / BP
 رده بندی دیویی: ۹۵۱ / ۶۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۵۰۵۱

زید و صعصعه پسران صوحان

تألیف:	کامران محمد حسینی
تدوین:	پژوهشکده پژوهش و فرهنگ
ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنر مشعر
چاپ و صحافی:	چاپخانه مشعر
توبت چاپ:	اول - پاییز ۱۳۹۵
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
بها:	۵۰۰۰ تومان

شابک: ۴ - ۶۶۴ - ۵۴۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸ ISBN: 978-964-540-664-4

مراکز پخش و فروشگاه‌های مشعر:

تهران: تلفن: ۰۳-۶۴۵۱۲۰۰۳ / قم: تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۸۴۰۰

فهرست

۷	 ریاحی
۹	 مقدمه
۱۱	 سر آغاز
۱۷	 خاستگاه قبیله ای پسران صوحان
۱۹	 اسلام عبدالقیس
۲۳	 عبدالقیس در زمان ارتداد اهل بحرین
۲۴	 عبدالقیس و تشیع
۲۷	 پسران صوحان در زمان حیات پیامبر ﷺ
۳۱	 پسران صوحان در زمان خلفا
۳۴	 زید و صعصعه در فتوحات عراق
۴۰	 زید و صعصعه در زمان خلافت عثمان
۴۱	 تبعید به شام
۴۷	 صعصعه سخنگوی مخالفان در برابر معاویه
۵۱	 ورود مخالفان به مدینه و قتل عثمان
۵۵	 پسران صوحان در زمان خلافت علی علیه السلام
۵۶	 جنگ جمل
۶۲	 نامه عایشه به زید بن صوحان
۶۲	 آغاز نبرد و شهادت زید

- صعصعة بن صوحان و همراهی امام علی علیه السلام ۶۷
- جنگ صفین ۶۷
- صعصعة در نبرد صفین ۷۴
- خوارج و مأموریت صعصعة در مذاکره با آنان ۷۶
- امام علی علیه السلام و صعصعة ۸۱
- جدال صعصعة و معاویه در زمان امام حسن علیه السلام ۸۷
- وفات صعصعة ۹۴
- نگاهی به روایات پسران صوحان ۹۵
- زید بن صوحان ۹۵
- مصعب بن صوحان ۹۹
- زیارتگاه‌های منسوب به پسران صوحان ۱۰۵
۱. زیارتگاه‌های منسوب به زید بن صوحان ۱۰۶
- مقبره زید در بصره ۱۰۶
- قبر منسوب به زید در بحرین ۱۰۷
- مسجد زید بن صوحان در کوفه ۱۰۸
- فضیلت و آداب دعا در مسجد زید بن صوحان ۱۰۹
۲. زیارتگاه‌های منسوب به صعصعة بن صوحان ۱۱۱
- قبر صعصعة در کوفه ۱۱۱
- قبر صعصعة در بحرین ۱۱۳
- قبر صعصعة در خوزستان ۱۱۷
- بقعه علمدار ۱۱۸
- مقام صعصعة در رقه ۱۱۸
- مسجد صعصعة بن صوحان ۱۱۹
- پیوست تصاویر ۱۲۳
- فهرست منابع ۱۳۱

دیباچه

سعادت و سعادتی جوامع بشر، که استوارترین آموزه‌های تربیتی و اساسی‌ترین مونه‌های فرهنگ اسلامی به‌شمار می‌روند، در سایه شناخت و عمل به سیره اولی الهی است. ازاین‌رو پژوهش در احوال آنان ضرورت انکارناپذیر و اثر پژوهشی است.

گروه «تاریخ و سیره» پژوهشکده حج و زیارت، برای ترویج فرهنگ اصیل اهل بیت (علیهم‌السلام)، به شرح حال شماری از چهره‌های اثرگذار جهان اسلام، در قالب تک‌نگاره‌های مستقلی، به‌دانش، می‌کوشد. زندگی‌نامه‌ای تفصیلی از هر فرد به دست دهان زیاده‌نگاه‌های منسوب به آنان را معرفی کند.

از میان زیارتگاه‌های شناخته شده در ایران و عراق، شمار فراوانی از قبور اصحاب بزرگوار ائمه (علیهم‌السلام) کانون توجه دوستداران اهل بیت (علیهم‌السلام) واقع شده است. از همین‌رو، به تدوین شرح حال برخی صحابه نامور و تأثیرگذار در تاریخ اسلام و اعتلای فرهنگ تشیع پرداختیم و از آن میان زید و صعصعه، فرزندان صوحان را

برگزیدیم که دو تن از این نامداران به شمار می‌روند.
در پایان، پژوهشکده حج و زیارت لازم می‌داند از تلاش مؤلف
محترم، ارزیابان و همه دوستانی که در واحد آماده‌سازی پژوهشکده،
در به ثمر رسیدن این اثر کوشیده‌اند، سپاس‌گزاری کند. به امید
آنکه اثری ارزشمند در منظر صاحب‌نظران باشد.

انه ولی التوفیق
پژوهشکده حج و زیارت
گروه تاریخ و سیره

مقدمه

پسران صوحان (زید، صعصعه و سیحان) از یاران نزدیک و شیعیان بلندمرتبه امام علی (علیه السلام) بودند. از میان این سه برادر، زید و صعصعه نزد شیعیان ثناء شده‌ترند؛ زیرا از سیحان اطلاعات اندکی در منابع تاریخی نقل شده است. این سه برادر از آغاز خلافت علی (علیه السلام) در رکاب او بودند و همراه دیگر اعضای قبیله «عبدالقیس» بخشی از سپاه وفادار آن حضرت را تشکیل می‌دادند.

زید و سیحان در نبرد جمل به شهادت رسیدند، اما صعصعه بن صوحان تا پایان خلافت امام علی (علیه السلام) همراه ایشان بود. پس از آن تا دوران خلافت امام حسن (علیه السلام) و زمان امارت معاویه بن ابی سفيان صعصعه توانایی ویژه‌ای در سخنوری داشت؛ از این رو در دوره خلافت علی (علیه السلام)، بارها سفیر ایشان نزد مخالفان بود.

در این نوشتار می‌کوشیم مختصری از زندگی زید و صعصعه را بیان کنیم و زیارتگاه‌های منسوب به آنان را معرفی نماییم. اطلاعات تاریخی چندانی از زندگی پسران صوحان در سال‌های

نخست اسلام تا دوره خلافت عثمان وجود ندارد. باین حال، با بررسی اسناد تاریخی‌ای که از قبیله عبدالقیس به دست آمده است، تا اندازه‌ای درباره این دوره از زندگی پسران صوحان آگاهی یافتیم. پسران صوحان، به خصوص صعصعه، به سخنوری و قدرت خطابه شهرت داشته‌اند. خطابه‌ها و گفت‌وگوهای بسیاری از صعصعه بن صوحان در منابع تاریخی یافت می‌شود که همچون دیگر نمونه‌های برجسته ادب عرب در منابع قدیم بازتاب یافته است. این روایت‌های خوشی از کتاب را به اختصار، به نقل این گفت‌وگوها اختصاص دادیم.

در پایان لازم است از مسئولان محترم پژوهشکده حج و زیارت، به خصوص جناب سید ابوالاسلام والمسلمین آقای محمدمهدی فقیه بحرالعلوم، مدیر محترم گروه «تاریخ و سیره» که ضمن فراهم کردن امکان نگارش این اثر، مرا در گسترش آوری اطلاعات مزارشناسی پسران صوحان یاری دادند و نیز جناب حجت الاسلام دکتر محمدسعید نجاتی که با خواندن این کتاب، به خوبی کاستی‌ها را یادآور شدند، تشکر کنم.